GRAD PAKRAC

PLAN DJELOVANJA U PODRUČJU PRIRODNIH NEPOGODA ZA 2026. GODINU

Sadržaj

1. UVOD....2
2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA I UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA....3
2.2. DOKUMENTI OD POSEBNOG ZNAČAJA U ODGOVORU NA PRIRODNE NEPOGODE....4
2.3. UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA....5
2.3.3. MATRICA RIZIKA SA USPOREĐENIM RIZICIMA (2018., 2021. I 2024. GODINA)....9
3. SUSTAV NOSITELJA MJERA U ODGOVORU NA PRIRODNE NEPOGODE....13
3.1. NOSITELJI MJERA SUKLADNO ZAKONU O UBLAŽAVANJU I UKLANJANJU POSLJEDICA PRIRODNIH NEPOGODA....13
3.2. NOSITELJI MJERA SUKLADNO ZAKONU O SUSTAVU CIVILNE ZAŠTITE....15
4. PROCJENA OSIGURANJA OPREME I DRUGIH SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPRJEČAVANJE STRADANJA IMOVINE, GOSPODARSKIH FUNKCIJA I STRADANJA STANOVNIŠTVA....21
5. DRUGE MJERE KOJE UKLJUČUJU SURADNJU S NADLEŽNIM TIJELIMA, ZNANSTVENIM USTANOVAMA I STRUČNJACIMA ZA PODRUČJE PRIRODNIH NEPOGODA....22
5.1. SURADNJA SA NADLEŽNIM TIJELIMA NA RAZINI EUROPSKE UNIJE....22
5.2. SURADNJA SA NADLEŽNIM TIJELIMA NA NACIONALNOJ RAZINI....25
5.3. SURADNJA SA ZNANSTVENIM USTANOVAMA....26
5.4. SURADNJA SA STRUČNJACIMA ZA PRIRODNE NEPOGODE....26
6. POPIS MJERA ZA DJELOVANJE U PODRUČJU PRIRODNIH NEPOGODA....27
6.1. MJERE – KLIMATSKE PROMJENE....27
6.2. DODATNE MJERE – POJEDINA PRIRODNA NEPOGODA....31
6.3. DODATNE MJERE – SURADNJU S NADLEŽNIM TIJELIMA, ZNANSTVENIM USTANOVAMA I STRUČNJACIMA ZA PODRUČJE PRIRODNIH NEPOGODA....34
6.4. DODATNE MJERE – PODIZANJE SVIJESTI GRAĐANA....35
6.4.1. INFORMATIVNO EDUKATIVNE AKTIVNOSTI ZA DJECU I MLADE....35
6.4.2. INFORMATIVNO-EDUKATIVNE AKTIVNOSTI ODRASLOG STANOVNIŠTVA O UTJECAJU KLIMATSKIH PROMJENA I POSTUPANJU U SLUČAJU PRIRODNIH NEPOGODE....36
6.4.3. PODRŠKA OSOBAMA S INVALIDITETOM TIJEKOM OPASNOSTI, KRIZNIH SITUACIJA I KATASTROFA....37
6.5. KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA U SVRHU JAČANJA ODGOVORA NA PRIRODNE NEPOGODE....38
7. IZVORI FINANCIRANJA....39

1. UVOD

Obveza izrade Plana djelovanja u području prirodnih nepogoda propisana je člankom 17. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda („Narodne novine“ 16/19). Planom djelovanja od prirodnih nepogoda uređuje se:

- popis mjera i nositelja mjera u slučaju nastanka prirodne nepogode,
- procjena osiguranja opreme i drugih sredstava za zaštitu i sprječavanje stradanja imovine, gospodarskih funkcija i stradanja stanovništva i
- druge mjere koje uključuju suradnju s nadležnim tijelima određenim Zakonom o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda i/ili drugih tijela, znanstvenih ustanova i stručnjaka za područje prirodnih nepogoda.

Plan djelovanja u području prirodnih nepogoda donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave do 30. studenog tekuće godine za sljedeću kalendarsku godinu radi određenja mjera i postupanja djelomične sanacije šteta od prirodnih nepogoda.

Izvršno tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave podnosi predstavničkom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, do 31. ožujka tekuće godine, izvješće o izvršenju plana djelovanja za proteklu kalendarsku godinu.

Zakonske odredbe:

1. *Zakon o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda, NN 16/19*
2. *Pravilnik o registru šteta od prirodnih nepogoda, NN 65/19*

2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA I UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA

2.1. Povijesni pokazatelji

U zadnjih deset godina na području Grada Pakraca proglašen je niz različitih prirodnih nepogoda, od poplava, suša, tuče itd. Prirodne nepogode najčešće uzrokuju financijske štete, ali neke od njih svojom rušilačkom snagom mogu imati utjecaj na život i zdravlje ljudi, gospodarstvo , ali utjecati i na rad kritične infrastrukture.

Tablica 1: Prirodne nepogode 2014. – 2024.

godina	*elementarna nepogoda*	*područje štete*	*iznos štete*
2014.	Tuča	Cijelo područje Grada Pakraca	
2014.	Orkanski vjetar	Cijelo područje Grada Pakraca	
2014.	Poplava	Cijelo područje Grada Pakraca	537.061,68
2014.	Poplava	Cijelo područje Grada Pakraca	2.227.291,45
2015.	suša	Cijelo područje Grada Pakraca	2.435.889,23
2016.	mraz	Cijelo područje Grada Pakraca	1.695.725,93
2016.	Olujni vjetar	Cijelo područje Grada Pakraca	837.049,44
2017.	mraz	Cijelo područje Grada Pakraca	649.697,62
2020.	Mraz	Cijelo područje Grada Pakraca	141.538,50
2021.	Mraz	Cijelo područje Grada Pakraca	118.637,60
2021.	potres	Cijelo područje Grada Pakraca	7.444.642,00
2022.	Suša	Cijelo područje Grada Pakraca	743.172,32
2023.	Olujni vjetar	Cijelo područje Grada Pakraca	486.978,16
2024.	Suša	Cijelo područje Grada Pakraca	375.923,27

IZVOR: GRAD PAKRAC

2.2. Dokumenti od posebnog značaja u odgovoru na prirodne nepogode

Zadnjih godina na nacionalnoj razini doneseni su značajni strateški dokumenti i procjena koje imaju za cilj postići kvalitetan odgovor na prirodne nepogode, ali i klimatske promjene koje značajno utječu na njihovu jačinu.

Na temelju članka 14. stavka 3. Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (»Narodne novine«, br. 127/19.) donesena je 2020. godine Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070.

godinu. Strategijom su određeni ciljevi i prioriteti za provedbu mjera prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj. Strategija sadrži:

1. klimatske modele i projekcije buduće klime
2. procjenu utjecaja klimatskih promjena na društvo i okoliš
3. procjenu ranjivosti i rizika
4. prioritetne mjere i aktivnosti
5. međunarodne obveze i međunarodnu suradnju Republike Hrvatske
6. smjernice za znanstvena istraživanja iz područja procjene utjecaja i prilagodbe klimatskim promjenama
7. procjenu sredstava za provedbu
8. analizu troškova i koristi provedbe mjera prilagodbe klimatskim promjenama
9. okvir za praćenje i vrednovanje s pokazateljima.

Dokument se po potrebi ažurira svakih pet godina, stoga se u bližoj budućnosti može očekivati njegova revizija koja će svakako imati utjecaj na sustav pripreme i ublažavanja posljedica od prirodnih nepogoda.

Na temelju članka 10. stavka 1. podstavka 2. Zakona o sustavu civilne zaštite (»Narodne novine«, br. 82/15., 118/18., 31/20.,20/21 i 114/22.) donesena je 2022. godine Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. Godine i Akcijski plan upravljanja rizicima od katastrofa za razdoblje do 2024. godine. Krajnji cilj dokumenta je postizanja sveobuhvatnog, održivog i dugoročno opravdanog upravljanja rizicima od katastrofa.

Na temelju članka 10. stavka 1. podstavka 1. Zakona o sustavu civilne zaštite („Narodne novine“, br. 82/15., 118/18., 31/20., 20/21. i 114/22.) donesena je 2024. godine Procjena rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku.

U travnju 2025. godine stupio je na snagu Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog omotača (NN 67/25) koji je također vrlo značajan za odgovor na prirodne nepogode.

Kroz planski dokument uzet će se i obzir navedeni dokumenti, kao i dokumenti doneseni na razini Grada:

- Procjena rizika od velikih nesreća za Grad Pakrac, usklađivanje 2022.

- Prostorni plan Grada Pakraca

- Strategija zelene urbane obnove Grada Pakraca za razdoblje 2025. do 2030. godine

Uočava se kako jedinice lokalne i područne samouprave izrađuju i donose brojne strateške i planske dokumente u različitim sektorima poput zdravstva, socijalne skrbi, graditeljstva, gospodarenja otpadom i dr. koji izravno ili neizravno utječu na kvalitetu života građana. Ipak, primjetno je da se u tim dokumentima preventivne mjere i postupci reagiranja na prirodne nepogode još uvijek nedovoljno sustavno integriraju, unatoč sve većem značaju ove tematike u kontekstu održivog razvoja i otpornosti zajednice.

2.3. Utjecaj klimatskih promjena

Klimatske promjene su promjene klime koje se izravno ili neizravno pripisuju ljudskom djelovanju, koje mijenjaju sastav globalne atmosfere i koje nastaju povrh prirodne promjenjivosti klime uočene tijekom usporedivih vremenskih razdoblja.[1]

Glavni uzrok klimatskih promjena su staklenički plinovi koji zadržavaju toplinu u atmosferi.

Republika Hrvatska izradila je Strategiju prilagodbe klimatskim promjenama u kojoj je prezentirana projekcija klime do 2040. godine, s pogledom na 2070.

Tablica 2. Projekcije klimatskih parametara za Republiku Hrvatsku prema scenariju RCP4.5 u odnosu na razdoblje 1971. – 2000.

Klimatski parametar	Projekcije buduće klime prema scenariju RCP4.5 u odnosu na razdoblje 1971. – 2000. godine dobivene klimatskim modeliranjem	
	2011. – 2040.	2041. – 2070.
OBORINE	Srednja godišnja količina: malo smanjenje (osim manji porast u SZ Hrvatskoj)	Srednja godišnja količina: daljnji trend smanjenja (do 5 %) u gotovo cijeloj Hrvatskoj osim u SZ dijelovima
	Sezone: različit predznak; zima i proljeće u većem dijelu Hrvatske manji porast + 5 – 10 %, a ljeto i jesen smanjenje (najviše – 5 – 10 % u J Lici i S Dalmaciji)	Sezone: smanjenje u svim sezonama (do 10 % gorje i S Dalmacija) osim zimi (povećanje 5 – 10 % S Hrvatska)
	Smanjenje broja kišnih razdoblja (osim u središnjoj Hrvatskoj gdje bi se malo povećao). Broj sušnih razdoblja bi se povećao	Broj sušnih razdoblja bi se povećao
SNJEŽNI POKROV	Smanjenje (najveće u Gorskom kotaru, do 50 %)	Daljnje smanjenje (naročito planinski krajevi)
POVRŠINSKO OTJECANJE	Nema većih promjena u većini krajeva; no u gorskim predjelima i zaleđu Dalmacije smanjenje do 10 %	Smanjenje otjecanja u cijeloj Hrvatskoj (osobito u proljeće)
TEMPERATURA ZRAKA	Srednja: porast 1 – 1,4 °C (sve sezone, cijela Hrvatska)	Srednja: porast 1,5 – 2,2 °C (sve sezone, cijela Hrvatska – naročito kontinent)
	Maksimalna: porast u svim sezonama 1 – 1,5 °C	Maksimalna: porast do 2,2 °C u ljeto (do 2,3 °C na otocima)
	Minimalna: najveći porast zimi, 1,2 – 1,4 °C	Minimalna: najveći porast na

[1] Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 67/25)

			kontinentu zimi 2,1 – 2,4 °C; a 1,8 – 2 °C primorski krajevi
EKSTREMNI VREMENSKI UVJETI	Vrućina (broj dana s Tmax > +30 °C)	6 do 8 dana više od referentnog razdoblja (referentno razdoblje: 15 – 25 dana godišnje)	Do 12 dana više od referentnog razdoblja

Izvor: Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu

Klimatske promjene već sada znatno utječu, ali će i u budućnosti utjecati na učestalost i intenzitet ekstremnih vremenskih nepogoda (ekstremne padaline, poplave i bujice, erozije, oluje, suša, toplinski valovi, požari) i na postepene klimatske promjene (porast temperature zraka, tla i vodenih površina, širenje sušnih područja).

2.3.1. Očekivani utjecaj klimatskih promjena na pojedinu prirodnu nepogodu[2]

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIRODNU NEPOGODU – POPLAVE
U sljedećim razdobljima očekuje se ranjivost u segmentu poljoprivrede (poplave mogu smanjiti ili posve uništiti prinose), energetike (mogu dovesti do oštećenja energetskih postrojenja i infrastrukture) i izgrađenog okoliša (poplave u naseljima kao posljedice veće učestalosti i intenziteta ekstremnih vremenskih prilika koje obilježavaju velike količine oborine u kratkom razdoblju). Klimatske promjene posebno utječu na pojavu urbanih poplava. Sve češće dolazi do dugih sušnih razdoblja, pa zatim kratkih, ali obilnih kiša koje izazivaju urbane poplave jer tlo ne može brzo upiti vodu, gradska infrastruktura često nije dizajnirana za toliku količinu vode u kratkom vremenu zbog čega dolazi do naglog prelijevanja sustava odvodnje. Gradovi imaju puno nepropusnih površina (asfalt, beton), što znači da voda ne može prodrijeti u tlo. Umjesto da se infiltrira, voda otječe površinski, nakuplja se i stvara plavljenje ulica, podruma, garaža

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIRODNU NEPOGODU – SUŠU
U razdoblju od 2011. – 2040. godine broj sušnih razdoblja mogao bi se povećati u jesen u gotovo čitavoj zemlji. U razdoblju od 2011. do 2040. godine ljeti se očekuje porast broja vrućih dana, što bi moglo prouzročiti i produžena razdoblja s visokom temperaturom zraka. Povećanje broja vrućih dana s prosjekom od 15 do 25 dana u razdoblju referentne klime

[2] Izvor: Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu i https://climate.ec.europa.eu/

bilo bi više od 8 dana u istočnoj Hrvatskoj. U budućem klimatskom razdoblju 2011. do 2040. u većini se krajeva očekuje povećanje evapotranspiracije, kao smanje vlažnosti tla. Glavni očekivani utjecaj klimatskih promjene i povećanja suša u području poljoprivrede su u promjeni vegetacijskog razdoblja, nižim prinosima svih kultura i većoj potrebi za vodom. [3]

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIRODNU NEPOGODU – POŽARI
Klimatske promjene dovode i do povećanja područja izloženog riziku od šumskih požara. Regije koje trenutačno nisu izložene požarima mogle bi postati rizična područja.

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIRODNU NEPOGODU – OLUJNI, ORKANSKI VJETAR, TUČE
Visoke temperature zraka, velika vlažnost i nestabilnost u atmosferi osnovni su preduvjeti za nastanak oluje. Uz promjenu jačine i smjera vjetra po visini dolazi do razvoja olujnog oblaka. Atmosfera je danas zagrijana u odnosu na predindustrijsko razdoblje za 1,1 °C i može sadržavati više vlage. Svaki stupanj porasta temperature znači 6 - 7 % više vlage. Ta dodatna vlaga je u produljenim toplim razdobljima (kao što smo imali proteklih dana) izvor za razvoj nestabilnosti i veće količine oborine. U uvjetima dodatnog globalnog zagrijavanja možemo očekivati češće oluje.

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIRODNU NEPOGODU – MRAZ
Klimatske promjene postale su veliki problem današnjice te se njihov utjecaj uočava u poljoprivrednoj proizvodnji, a isto tako i u voćarstvu. Javljaju se mnogi problemi vezani za mirovanje voćnih vrsta, prijevremenu cvatnju, pojavu raznih nepogoda (mraza, suše, poplava) i brojnih drugih stresnih čimbenika koji štetno djeluju na voćne vrste. U Republici Hrvatskoj prevladava umjerena klima te se posljednjih godina povećava srednja godišnja temperatura, zime postaju sve blaže, a u vegetaciji se javljaju mrazovi i ekstremne suše.

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIRODNU NEPOGODU – VELIKU VISINU SNIJEGA
Vrlo niske temperature (valovi hladnoće, mraz) mogle bi se prorijediti u Europi. Međutim, globalno zagrijavanje umanjuje predvidljivost događaja.

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIRODNU NEPOGODU – KLIZANJE, TEČENJE, ODRONJAVANJE I PREVRTANJE ZEMLJIŠTA

[3] Projekcija klimatskih promjena za Republiku Hrvatsku prema scenariju u kojem dolazi do smanjenja koncentracije stakleničkih planova uz poduzimanje mjera za ublaženje i prilagodbu.

Prema Strategiji povećanje klizišta utjecat će na prostorno uređenje, povećati opseg zdravstvenog i socioekonomskog opterećenja zajednice zbog kontaminacije hrane i onečišćenja okoliša nakon prirodne nepogode.

UTJECAJ KLIMATSKIH PROMJENA NA PRIRODNU NEPOGODU – EKSTREMNE TEMPERATURE
Očekuje se da će više temperature uzrokovati i promjenu geografske rasprostranjenosti klimatskih zona, a zbog tih se promjena mijenja i rasprostranjenost i brojnost mnogih biljnih i životinjskih vrsta, koje su već pod pritiskom zbog gubitka staništa i onečišćenja. Porast temperature vjerojatno će donijeti i fenološke promjene - promjene u ponašanju i životnom ciklusu životinjskih i biljnih vrsta. To bi pak moglo dovesti do porasta broja štetnih organizama i invazivnih vrsta te veće učestalosti određenih bolesti kod ljudi. Uz to, mogli bi se smanjiti prinosi i održivost poljoprivrede i stočarstva, kao i kapacitet ekosustava za pružanje važnih usluga i dobara (kao što su čista voda i svježi zrak).

Opaženo je da zbog klimatskih promjena dolazi i do kombinacija određenih prirodnih nepogoda, kao što su suše i toplinski valovi, intenzivne oborine i jak vjetar itd.

2.3.2. Očekivane posljedice

Učinak prirodnih nepogoda obično se promatra kroz posljedice koje će prouzročiti na:

- život i zdravlja ljudi (promatra se realno moguće ugrožavanje života - poginuli, ozlijeđeni, oboljeli, sklonjeni, evakuirani i zbrinute osobe)
- gospodarstvo
- ugroženu infrastrukturu, sa naglaskom na kritičnu infrastrukturu.

Postoji konsenzus kako će posljedice biti sve intenzivnije i utjecat će na sve segmente koji su navedeni, a posebno se očekuje:

- utjecaj na zdravlje, povećanje smrtnost
- povećanje socioekonomske nejednakosti (*npr. siromašniji dijelove društva tijekom toplinskih valova ne mogu osigurati adekvatno hlađenja prostora*)
- isključenost ranjivih skupina kao što su osobe s kroničnim bolestima, stariji građani i osobe s invaliditetom posebice tijekom dugotrajnih toplinskih valova
- utjecaj na zaposlene (otežani radni uvjeti),
- veće štete na imovini, moguće poskupljene osiguranja,
- otežan rad žurnih službi.

2.3.3. Matrica rizika sa uspoređenim rizicima (2018. i 2022. godina)

Osnovna podloga za izradu plana djelovanja u području prirodnih nepogoda predstavljaju utvrđeni rizici od velikih nesreća za područje Grada.

Prva procjena rizika od velikih nesreća za područje Grada izrađena je 2018. godine.

Navedena procjena izrađena je u skladu sa Smjernicama za izradu procjene rizika od velikih nesreća Požeško-slavonske županije, KLASA: 810-03/17-01/1, Ur. broj 2177/1-06-06/1-17-1. od 04. veljače 2017.te je služila kao Podloga za donošenje Plana djelovanja od prirodnih nepogoda za 2019. godinu.

U skladu sa člancima 8. st. 2 i 3. Pravilnika o smjernicama za izradu procjena rizika od katastrofa i velikih nesreća za područje Republike Hrvatske i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ("Narodne novine" broj 65/16), procjena rizika od velikih nesreća za područja jedinica lokalne samouprave izrađuju se najmanje jednom u tri godine te se njihovo usklađivanje i usvajanje mora provesti do kraja mjeseca ožujka, a županijskih do početka rujna u svakom trogodišnjem ciklusu.

U skladu sa navedenom obvezom, Grad Pakrac je 2022. godine pristupio izradi procjeni rizika od velikih nesreća. Vrijednost obrađenih rizika promijenila se, ali svi rizici i dalje se nalaze u razredu tolerantnih rizika.

Grafički prikaz 1: Matrica rizika sa uspoređenim rizicima 2018. godine

Katastrofalne	*Posljedice*	5					
Značajne		4	**X Potres** **X Nesreće s opasnim tvarima ; cestovni promet**				
Umjerene		3	**X Nesreće s opasnim tvarima ;industrijske nesreće**		**X Poplave izazvane izlijevanjem kopnenih vodenih tijela**	**X Toplinski val** **X Epidemija i pandemija**	
Malene		2			**X Mraz** **X Tuča** **X Suša** **XOpasnost od mina** **xPožar otvorenog tipa**		

Neznatne		1					
Rizik			1	2	3	4	5
		Vjerojatnost					
Vrlo visok			Iznimno mala	Mala	Umjerena	Velika	Iznimno velika
Visok							
Umjeren							
Nizak							

Izvor: Procjena rizika od velikih nesreća, 2018. godina

Grafički prikaz 2: Matrica rizika sa uspoređenim rizicima 2022. godine

Katastrofalne	*Posljedice*	5					
Značajne		4	**X Potres** **X Nesreće s opasnim tvarima ; cestovni promet**				
Umjerene		3	**X Nesreće s opasnim tvarima ;industrijske nesreće**		**X Poplave izazvane izlijevanjem kopnenih vodenih tijela**	**X Toplinski val** **X Epidemija i pandemija**	
Malene		2			**X Mraz** **X Tuča** **X Suša** **XOpasnost od mina** **xPožar otvorenog tipa**		
Neznatne		1					
Rizik			1	2	3	4	5
					Vjerojatnost		
Vrlo visok			Iznimno mala	Mala	Umjerena	Velika	Iznimno velika
Visok							
Umjeren							
Nizak							

Izvor: Procjena rizika od velikih nesreća, 2022. Godina

Kako do trenutka izrade Procjene rizika od velikih nesreća 2022. nisu bili dostupni podaci o prethodno utvrđenim štetama za rizike od požara, izvanredne velike visine snijega i klizištima u navedenom dokumentu nije bilo moguće ove rizike obraditi sukladno propisanoj normi kao prioritetni rizik. Ove prijetnje je potrebno pratiti, evidentirati nastalu štetu i u postupku revizije Procjene rizika ukoliko podaci budu upućivali na to, istu tretirati kao prioritetni rizik.

Prema izvršenom vrednovanju rizika dobiveni utvrđeno je da se svi obrađeni rizici nalaze u razredu tolerantnih rizika.
Iz navedenih matrica vidljivo je kako je rizik od potresa ostao isti kao i vjerojatnost poplave izazvane izlijevanjem kopnenih vodenih tijela. Vjerojatnost toplinskog vala, mraza, tuče i suše ostaje kroz godine kontinuirano ista.

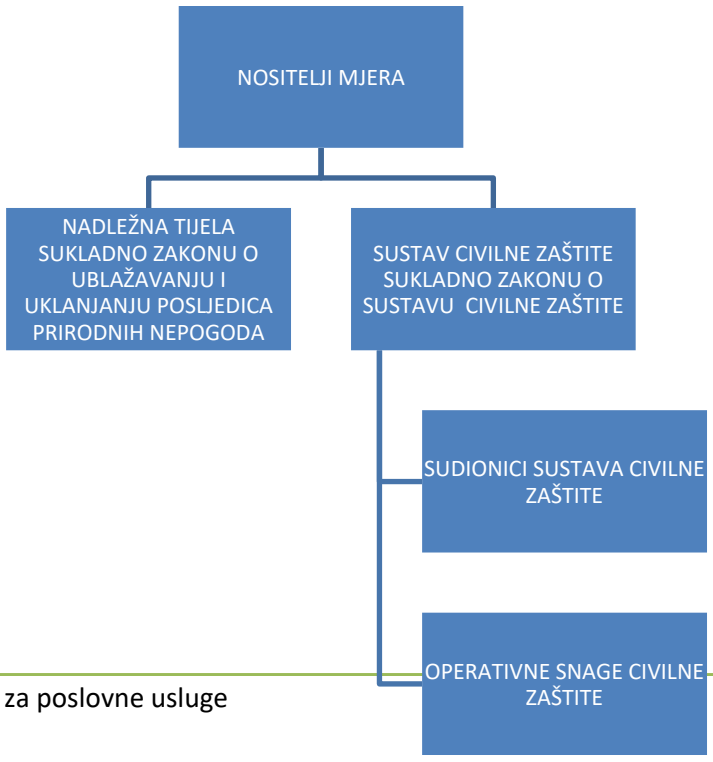
Sve navedeno je dodatni dokaz o značajnom utjecaju klimatskih promjena na prirodne nepogode.

3. SUSTAV NOSITELJA MJERA U ODGOVORU NA PRIRODNE NEPOGODE

Svaka prirodna nepogoda ima svoje specifične karakteristike te zahtijeva angažman različitih službi. Primjerice, mraz uzrokuje materijalnu štetu u poljoprivredi, dok potres, osim materijalne štete, može dovesti i do ljudskih žrtava. Stoga nositelja mjera koji će biti angažirani ovise o prirodi same nepogode, kao i o njezinim posljedicama.

Svi nositelji mjere koji sudjeluju u odgovoru na prirodne nepogode mogu se podijeliti u dvije skupine.

Grafički prikaz 3: Sustav nositelja mjera

3.1. *Nositelji mjera sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda*

Zakonom o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda uređuju kriteriji i ovlasti za proglašenje prirodne nepogode, procjena štete od prirodne nepogode, dodjela pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih na području Republike Hrvatske, Registar šteta od prirodnih nepogoda (u daljnjem tekstu: Registar šteta) te druga pitanja u vezi s dodjelom pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda.

Nadležna tijela za provedbu Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda su:

- Vlada Republike Hrvatske
- Povjerenstva za procjenu štete od prirodnih nepogoda: Državno povjerenstvo, županijska povjerenstva, gradska i općinska povjerenstva.
- Nadležna ministarstva za financije, poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo, gospodarstvo, graditeljstvo i prostorno uređenje, zaštitu okoliša i energetiku, more, promet i infrastrukturu.
- Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Tablica 3:Nositelji mjera i zadaće u slučaju prirodne nepogode na razini Grada

NOSITELJI MJERE	ZADAĆE
Gradonačelnik	Predlaže proglašenje prirodne nepogode
Župan	Donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode
Gradsko povjerenstvo	Utvrđuje da li su ispunjeni uvjeti za proglašenje prirodne nepogode
	Unosi sve zaprimljene prijave u Registar štete
	Utvrđuje konačnu procijenjenu vrijednosti štete
	Podnosi prijavu konačne procijene Županijskom povjerenstvu
Županijsko povjerenstvo	Podnosi prijave konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima
Nadležna ministarstva	Potvrda konačne procijene štete
Državno povjerenstvo	Prijedlog visine iznosa za isplatu
Vlada Republike Hrvatske	Odluka o isplati iznosa

3.2. *Nositelji mjera sukladno Zakonu o sustavu civilne zaštite*

Civilna zaštita je sustav organiziranja sudionika za ostvarivanje zaštite i spašavanja ljudi, životinja, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša u velikim nesrećama i katastrofama i otklanjanja posljedica terorizma i ratnih razaranja.

Nositelje mjera koji su odgovorni za provedbu Zakona o sustavu civilne zaštite razvrstavamo u dvije podskupine:

- Sudionici sustava civilne zaštite (Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo unutarnjih poslova, tijela državne uprave i druga državna tijela, Oružane snage Republike Hrvatske i policija i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave).
- Operativne snage sustava civilne zaštite čine:
    - stožeri civilne zaštite
    - operativne snage vatrogastva
    - operativne snage Hrvatskog Crvenog križa
    - operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja
    - udruge
    - postrojbe i povjerenici civilne zaštite
    - koordinatori na lokaciji
    - pravne osobe u sustavu civilne zaštite.

U slučaju prirodne nepogode, sustav civilne zaštite aktivira se i djeluje u skladu sa Planom djelovanja civilne zaštite, stoga se njihove mjere i aktivnosti neće opisivati u ovom dokumentu.

3.3. *Postupak proglašenja, prijave i isplate štete*

3.3.1. Proglašenje prirodne nepogode

1. Prirodna nepogoda može se proglasiti ako je vrijednost ukupne izravne štete najmanje 20% vrijednosti izvornih prihoda jedinice lokalne samouprave za prethodnu godinu ili ako je prirod (rod) umanjen najmanje 30% prethodnog trogodišnjeg prosjeka na području jedinice lokalne samouprave ili ako je nepogoda umanjila vrijednost imovine na području jedinice lokalne samouprave najmanje 30%.

   Ispunjenje uvjeta iz prethodne točke utvrđuje Gradsko povjerenstvo.

2. Župan donosi odluku o proglašenju prirodne nepogode za jedinice lokalne samouprave na području županije na prijedlog Gradonačelnika.

   Odluku o proglašenju prirodne nepogode na području županije donosi župan.

   Vlada Republike Hrvatske donosi odluku, prema vlastitoj prosudbi za područje više županija ili na cijelom području Republike Hrvatske.

3. Nakon proglašenja prirodne nepogode radi dodjele novčanih sredstava za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda nadležna tijela[4] provode sljedeće radnje:

   a) prijavu prve procjene štete u Registar šteta,
   b) prijavu konačne procjene štete u Registar šteta,
   c) potvrdu konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći.

3.3.2. Prva procjena štete – sadržaj prijave prve procjene štete

1. U roku od 8 dana od dana donošenja odluke, oštećenici pisanim putem podnose prijavu štete na imovini Gradskom povjerenstvu na propisanom obrascu (prilog 2).

   Iznimno oštećenik može podnijeti prijavu prve procjene štete i nakon isteka roka od 8 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode u slučaju postojanja objektivnih razloga na koje nije mogao utjecati, a najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode. Najkasnije u roku od 15 dana od dana donošenja odluke, Gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar šteta.

2. Nakon isteka roka iz točke 1. Gradsko povjerenstvo unosi sve zaprimljene prve procjene štete u Registar štete najkasnije u roku od 12 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.

[4]članak 5. Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda

3. Iznimno od roka iz točke 2. u slučaju postojanja objektivnog razloga na koji oštećenik nije mogao utjecati, a zbog kojeg je onemogućen elektronički unos podataka u Registar šteta, rok za unos podataka u Registar šteta može se produljiti za 8 dana, o čemu odlučuje županijsko povjerenstvo na temelju zahtjeva Gradskog povjerenstva.

4. Šteta se procjenjuje na području na kojem se dogodila. Šteta se utvrđuje za sljedeće skupine dobara:

a) građevine (prilog 2 prilog 3, prilog 4)

b) opremu (prilog 2 prilog 5)

c) zemljišta (prilog 2)

d) višegodišnje nasade (prilog 2)

e) šume (prilog 2)

f) stoku (prilog 2)

g) ribe (prilog 2)

h) poljoprivredna proizvodnja – proizvod (prilog 2)

i) ostala sredstva i dobra (prilog 2).

5. Prijava prve procjene štete u Registar šteta sadržava:

- datum donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode i njezin broj
- podatke o vrsti prirodne nepogode
- podatke o trajanju prirodne nepogode
- podatke o području zahvaćenom prirodnom nepogodom
- podatke o vrsti, opisu te vrijednosti oštećene imovine
- podatke o ukupnom iznosu prijavljene štete
- podatke i informacije o potrebi žurnog djelovanja i dodjeli pomoći za sanaciju i djelomično uklanjanje posljedica prirodne nepogode te ostale podatke o prijavi štete sukladno Zakonu o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda.

3.3.3. Konačna procjena štete

1. Konačna procjena šteta predstavlja procijenjenu vrijednost štete na imovini oštećenika izraženu u novčanoj vrijednosti. Temelj predstavlja prijava i procjena štete.

2. Konačnu procjenu štete utvrđuje Gradsko povjerenstvo na temelju izvršenog uvida u nastalu štetu na temelju prijave oštećenika.

3. Tijekom procjene i utvrđivanja konačne procjene štete od prirodnih nepogoda posebno se utvrđuju:

- stradanja stanovništva
- opseg štete na imovini
- opseg štete koja je nastala zbog prekida proizvodnje, prekida rada ili poremećaja u neproizvodnim djelatnostima ili umanjenog prinosa u poljoprivredi, šumarstvu ili ribarstvu
- iznos troškova za ublažavanje i djelomično uklanjanje izravnih posljedica prirodnih nepogoda
- opseg osiguranja imovine i života kod osiguravatelja
- vlastite mogućnosti oštećenika glede uklanjanja posljedica štete.

4. Gradsko povjerenstvo podnosi prijavu konačne procjene štete Županijskom povjerenstvu u roku od 50 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode putem Registra štete i to za svakog pojedinog oštećenika.
5. Županijsko povjerenstvo podnosi prijavljene konačne štete Državnom povjerenstvu i nadležnim ministarstvima u roku od 60 dana od dana donošenja Odluke o proglašenju prirodne nepogode.

6. Prijava konačne procjene štete sadržava:
   - odluku o proglašenju prirodne nepogode s obrazloženjem,
   - podatke o dokumentaciji vlasništva imovine i njihovoj vrsti,
   - podatke o vremenu i području nastanka prirodne nepogode,
   - podatke o uzroku i opsegu štete,
   - podatke o posljedicama prirodne nepogode za javni i gospodarski život JLP(R)S,
   - ostale statističke i vrijednosne podatke.

3.3.4. Potvrda konačne procjene, određivanje kriterija i načina dodjele sredstava pomoći

1. Potvrdu konačne procjene štete obavljaju nadležna ministarstva. Potvrda predstavlja realnu procjenu vrijednosti imovine na koje je nastala šteta i procijenjenu vrijednost štete na toj imovini.
2. Nakon potvrde, ministarstva dostavljaju prijedlog o načinu dodjele pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih Državnom povjerenstvu.
3. Državno povjerenstvo utvrđuje iznos pomoći. Iznos pomoći utvrđuje se na način da se odredi postotak isplate novčanih sredstava u odnosu na iznos konačne potvrde štete na imovini oštećenika.
4. Nakon utvrđivanja iznosa, Državno povjerenstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske prijedlog za dodjelu pomoći.
5. Vlada Republike Hrvatske donosi odluku o dodjeli pomoći.

3.4. Žurna pomoć

Žurna pomoć je pomoć koja se dodjeljuje u slučajevima u kojima su posljedice na imovini stanovništva, pravnih osoba i javnoj infrastrukturi uzrokovane prirodnom nepogodom i/ili katastrofom takve da prijete ugrozom zdravlja i života stanovništva na područjima zahvaćenim prirodnom nepogodom.

Žurna pomoć:

- dodjeljuje se iz državnog proračuna ili proračuna JLP(R)S
- dodjeljuje se kao predujam i ne isključuje dodjelu pomoći
- uračunava se u iznos pomoći za djelomičnu sanaciju posljedica prirodnih nepogoda.

Ako je iznos predujma veći od iznosa pomoći utvrđenog za konačne potvrđene štete u Registru šteta, jedinica lokalne samouprave dužna je osigurati povrat viška dodijeljenih sredstava u državni proračun Republike Hrvatske ili proračun JLP(R)S.

Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj kalendarskoj godini:

1. jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave za pokriće:
   - troškova sanacije šteta na javnoj infrastrukturi,
   - troškova nabave opreme za saniranje posljedica prirodne nepogode,
   - za pokriće drugih troškova koji su usmjereni saniranju šteta od prirodne nepogode za koje ne postoje dostatni financijski izvori usmjereni na sprječavanje daljnjih šteta koje mogu ugroziti gospodarsko funkcioniranje i štetno djelovati na život i zdravlje stanovništva te onečišćenje prirodnog okoliša.

   2. oštećenicima fizičkim osobama koje nisu poduzetnici[5]a koje su pretrpjele štete na imovini, posebice ugroženim skupinama, starijima i bolesnima i ostalima kojima prijeti ugroza zdravlja i života na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

3.4.1. Žurna pomoć Vlade Republike Hrvatske

Vlada Republike Hrvatske o dodjeli žurne pomoći donosi odluku.

Vlada Republike Hrvatske odluku može donijeti i na temelju prijedloga Državnog povjerenstva i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Vlada Republike Hrvatske u odluci određuje:

[5] Poduzetnik je u smislu Zakona o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda je svaka pravna ili fizička osoba koja, obavljajući gospodarsku djelatnost, sudjeluje u prometu robe i usluga bez obzira na to stječe li profit ili ne stječe.

- vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
- kriterije, način raspodjele i namjene korištenja žurne pomoći
- ministarstva nadležna za provedbu isplate žurne pomoći
- jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kojima se dodjeljuje žurna pomoć
- druge uvjete i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

Izvješća o utrošku dodijeljenih sredstava žurne pomoći nadležna ministarstva, županija i grad dužni su dostaviti Vladi Republike Hrvatske u roku navedenom u odluci.

3.4.2. Žurna pomoć jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave

Jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave može isplatiti žurnu pomoć iz raspoloživih sredstava svog proračuna.

Prijedlog dodjele žurne pomoći upućuje gradonačelnik/župan predstavničkom tijelu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Predstavničko tijelo jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave donose odluku o kojom se određuje:

- vrijednost novčanih sredstava žurne pomoći
- kriteriji, način raspodjele i namjena korištenja žurne pomoći te
- drugi uvjeti i postupanja u raspodjeli žurne pomoći.

3.5. *Mjere Operativnih snaga civilne zaštite*

Mjere koje operativne snage civilne zaštite poduzimaju u slučaju nastanka prirodne nepogode određena su posebnim dokumentima koji pripadaju planskim dokumentima civilne zaštite.

4. PROCJENA OSIGURANJA OPREME I DRUGIH SREDSTAVA ZA ZAŠTITU I SPRJEČAVANJE STRADANJA IMOVINE, GOSPODARSKIH FUNKCIJA I STRADANJA STANOVNIŠTVA

Pod opremom i sredstvima prvenstveno se podrazumijeva sve što je potrebno nositeljima mjera koji su odgovorni za provedbu Zakona o sustavu civilne zaštite kako bi učinkovito obavljali svoje zadaće i povećali svoju spremanost za sprječavanje stradanja imovine, gospodarskih funkcija i stradanja stanovništva.

Grad je donio usklađenje Procjene rizika od velikih nesreća kojom je napravljena analiza sustava civilne zaštite. Procjenom rizika od velikih nesreća utvrđeno je što je potrebno kako bi se sastavnice sustava koje se odnose na prevenciju i reagiranje unaprijedile:

- u svim naseljima postaviti sirene s kojima se može objaviti nastupanje opće opasnosti
- upoznati stanovništvo s mogućim posljedicama velikih nesreća i načinom provedbe samozaštite i organizirane zaštite
- zahtijevati od posjednika opasnih tvari postavljanje sirena za slučaj nesreće s izvan lokacijskim posljedicama
- predstavničko tijelo upoznati o prioritetnim prijetnjama, području ugrožavanja, posljedicama, načinu preventivne zaštite, potrebnim troškovima za podizanje svijesti ugroženog stanovništva, provedbi obrane od prijetnji, te operativnih mjera ublažavanja posljedica i sanacije stanja ugroženog područja,
- u ugroženim naseljima organizirane javne tribine o prijetnjama, mogućim posljedicama neželjenog događaja, te načinu samozaštite ugroženog stanovništva,
- jednom godišnje ili najmanje jedanput u dvije godine organizirati vježbe sklanjanja, evakuacije i spašavanja stanovništva iz ugroženih područja,
- prostornim planom definirati posebno vrijedne poljoprivredne površine, šumska područja, parkovi prirode, područja pogodna za odlaganje neopasnog otpada i komunalnog otpada, način odvodnje zaobalnih voda, način zaštite od otvorenih vodnih tijela, bujičnih voda itd.
- donijeti urbanistički planovi naselja i gospodarstva i u njima utvrditi za građenje izostavljena područja u kojima zaštita nije djelotvorna (inundacijska područja, aktivna klizišta, područja s teškim posljedicama kod tehničko-tehnološkim nesreća)
- u područjima prioritetnih ugrožavanja utvrditi broj nelegalnih objekata koji imaju dvojbenu otpornost na posljedice djelovanja tih prijetnje
- Ustrojiti baze podataka o poremećajima u radu kritične infrastrukture te redovito ažurirati baze podataka.

- izvršno tijelo se treba upoznati sa prioritetnim rizicima, neželjenim posljedicama koje isti mogu izazvati te mjerama i opsegom snaga koje pri tom treba angažirati
- potrebno je osigurati satelitske mobilne telefone za nositelje pojedinih aktivnosti na terenu.

5. DRUGE MJERE KOJE UKLJUČUJU SURADNJU S NADLEŽNIM TIJELIMA, ZNANSTVENIM USTANOVAMA I STRUČNJACIMA ZA PODRUČJE PRIRODNIH NEPOGODA

Prirodne nepogode postaju sve složenije i vrlo često obuhvaćaju više JLP(R)S, ponekad i područje više država.

Stoga, stručnost i kvaliteta u odgovoru na krize je bitna, a posebno suradnja sa nadležnim tijelima, znanstvenim ustanovama i stručnjacima je imperativ za sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Stoga, u daljnjem tekstu biti će pružan pregled sustava suradnje koji može poslužiti kao platforama za razvoj adekvatnog odgovora na prirodne nepogode na razini JLP(R)S.

5.1. Suradnja sa nadležnim tijelima na razini Europske unije

Grad Pakrac kao i ostale JLP(R)S ima mogućnost iznositi svoje stavove o potrebama lokalnih i regionalnih zajednica na razini Europske unije putem svojih predstavnika u Europskom odboru regija.

U odnosu na prirodne nepogode Europski odbor pružio je niz bitnih mišljenja od kojih se ističe mišljenje na:

- Akcijski plan za Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa 2015. -2030.
- Preispitivanje Mehanizma Unije za civilnu zaštite
- Rezolucija Europskog odbora regija – Regionalna hitna potpora za obnovu (RESTORE) i mjere u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) usmjerene na pružanje pomoći državama članicama pogođenima elementarnim nepogodama

AKCIJSKI PLAN ZA OKVIR IZ SENDAIJA ZA SMANJENJE RIZIKA OD KATASTROFA 2015.-2030.

Na Trećoj svjetskoj konferenciji UN-a u Sendaiju, Japan usvojen je Okvir za smanjenje rizika od katastrofa.

Sendai okvir za smanjenje rizika od katastrofa (2015.–2030.) bitan je zato što predstavlja globalno dogovorenu strategiju za smanjenje rizika od katastrofa, uključujući prirodne nepogode i one uzrokovane ljudskim djelovanjem.

Umjesto da se katastrofe rješavaju tek kad se dogode, Sendai okvir stavlja nagli naglasak na prevenciju i smanjenje rizika:

- planiranjem korištenja prostora,
- jačanjem infrastrukture,
- podizanjem svijesti i obrazovanjem zajednica,
- ranim upozoravanjem.

Sendai okvir prepoznaje da se 80–90 % odgovora na katastrofe odvija na lokalnoj razini, stoga:

- jača ulogu lokalnih i regionalnih vlasti
- potiče participativno upravljanje rizicima – uključivanje zajednica, privatnog sektora i civilnog društva.

Europska komisija je temeljem navedenog dokumenta i ostalih međunarodnih dokumenata razvila svoj radni dokument: Akcijski plan za Okvir iz Sendaija za smanjenje rizika od katastrofa 2015. – 2030. Svrha Akcijskog plana je implementacija i nadogradnja Sendai okvira, radi daljnjeg unapređenja i promicanja upravljanja rizikom od katastrofa i njegove integracije u politike EU.

Na Akcijski plan svoje stručno mišljenje pružio je i Europski odbor regija koji je između ostalog istaknuo na čemu se treba zasnivati budući pristup smanjenju rizika od katastrofa:

- lokalne i regionalne vlasti prve odgovaraju na krizne situacije osiguravanjem osnovnih usluga i nadzora te upravljanjem katastrofama kada do njih dođe; odgovorne su za prevenciju i za organizaciju hitnih mjera intervencije i operacija spašavanja, te najvažnije, raspolažu iscrpnim znanjem o lokalnom području i zajednici
- odgovornost za civilnu zaštitu često se prenosi na lokalnu i regionalnu razinu vlasti, a da ona pritom ne raspolaže dostatnim sredstvima za zadovoljavanje potreba. Lokalnim su vlastima potrebni odgovarajući resursi i ovlasti za donošenje odluka

- potrebno je dodijeliti odgovarajuća financijskih sredstava za smanjenje rizika od katastrofa na lokalnoj i nacionalnoj razini.

PREISPITIVANJE MEHANIZMA UNIJE CIVILNE ZAŠTITE

Rekordni broj šumskih požara 2017. godine na području Europske unije koji je usmrtio 127 osoba i zbog kojeg je izgorjelo više od 2,1 milijun hektara zemlje, sa procijenjenom štetom od cca. 10 milijardi eura, tražio je jačanje suradnje država Europske unije i jačanje Mehanizma unije civilne zaštite.

Europski odbor regija je u svojem mišljenju između ostalog istaknuo:

- djelovanje lokalnih zajednica najbrži je i najučinkovitiji način ograničavanja štete koju prouzrokuju katastrofe
- lokalne i regionalne vlasti treba uključiti u pregled planiranih ulaganja u sve relevantne programe i u raspravu o mogućim promjenama
- jedan od načina za osiguranje učinkovitijeg odgovora na katastrofe, koji bi bio u skladu s načelom supsidijarnosti, bilo bi usmjeravanje na potporu i pomaganje jačanja sposobnosti lokalnih zajednica za odgovor na katastrofe.

Rezolucija Europskog odbora regija – Regionalna hitna potpora za obnovu (RESTORE) i mjere u okviru Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) usmjerene na pružanje pomoći državama članicama pogođenima elementarnim nepogodama

Europski odbor regija je u svojem mišljenju između ostalog istaknuo:

- da su prirodne katastrofe sve češće i sve ozbiljnije i da se to mora uzeti u obzir pri osmišljavanju i provedbi svih ulaganja koja se podupiru iz fondova EU-a; stoga ujedno poziva zakonodavce da u relevantni zakonodavni okvir u potpunosti uključe načelo „bolje ponovne izgradnje”;
- da bi se u okviru buduće kohezijske politike nakon 2027. trebalo dodijeliti više sredstava za jačanje pripravnosti i otpornosti regija i općina kako bi se one mogle održivo prilagoditi klimatskim promjenama i njihovim posljedicama; podsjeća da troškovi nedjelovanja uvelike nadmašuju potrebna ulaganja;
- ponovio stajalište da bi budući višegodišnji financijski okvir trebao biti osmišljen tako da osigura fleksibilnost i agilnost u okviru svih stupova i načina upravljanja u slučaju da se pojave novi prioriteti i prirodne katastrofe, među ostalim osiguravanjem da se u strukturu VFO-a od samog početka uključi veći krizni fond i paket opće pričuve za fleksibilnost;
- poziva Europsku komisiju da uspostavi platformu za učenje namijenjenu pogođenim regijama kako bi se omogućile i poticale razmjene u vezi s tim procesima obnove, kao i učenje iz njih.

Kroz ove, kao i ostala svoja mišljenja Europski odbor regija kontinuirano traži da se prepozna značaj lokalnih zajednica u odgovoru na krize. Mišljenje Europskog odbora

regija bitno utječu na kreiranje odgovora tijela Europske unije u području prirodnih nepogoda.

5.2. Suradnja sa nadležnim tijelima na nacionalnoj razini

Na razini Republike Hrvatske doneseni su ključni dokument koji imaju za cilj pojačati odgovor na prirodne nepogode i smanjiti utjecaj klimatskih promjena:

- Strategija prilagodbe klimatskim promjenama za razdoblje do 2040. s pogledom na 2070. godinu

Strategijom je određeno 85 mjera prilagodbe kao i ključni dionici. U odnosu na JLP(R)S bitno je istaknuti:

- Strategija ima nacionalni karakter, ali veliki dio mjera uključuje JLP(R)S kao ključne sudionike cijelog procesa koji će biti baza u provedbi niza mjera i surađivati sa raznim tijelima više hijerarhijske razine.
- Strategija prilagodbe provodit se putem akcijskih planova čije mjere i aktivnosti moraju biti komplementarni sa ciljevima iz Europskog zelenog plana. Od ključnog značaja za uspješno provođenja mjera iz akcijskih planova je jačanje stručnih i provedbenih kapaciteta JLP(R)S.
- Provedbom Strategije između ostalog smanjit će se ranjivost sustava na prirodne nepogode i smanjiti negativni financijski učinci.

- Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine

Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine ima sljedeće strateške ciljeve:

- smanjenje rizika od katastrofa — postizanje otpornije Hrvatske kroz proaktivne mjere prevencije
- povećanje spremnosti za upravljanje katastrofama — jačanje kapaciteta i efikasnosti u reakciji te oporavku od katastrofa.

Dokument traži da osim na nacionalnoj razini ciljevi se implementiraju u buduće planove upravljanja rizicima i planove razvoja na lokalnim i regionalnim razinama.

- Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog omotača (NN 67/25)

Propis se donio zbog postizanja klimatskih ciljeva na koje se Republika Hrvatska obvezala, ali između ostalog i zbog:

- usklađivanja s pravnom stečevinom Europske unije na području klimatskih promjena, ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja, a proces će se nastaviti donošenjem provedbenih propisa i planskih dokumenata

- unaprjeđenja institucionalnih uvjeta za donošenje strateških dokumenata u području zaštite klime i ozonskog sloja

- uspostava sustava odgovornosti za postizanje klimatskih ciljeva.

Propis jasno prepoznaje i propisuje ulogu JLPRS — ne samo formalno, već kroz konkretne zadaće u planiranju, provedbi, financiranju i izvještavanju. JLPRS su kao subjekti ključni dionici u nacionalnoj klimatskoj politici i zaštiti ozonskog sloja.

5.3. Suradnja sa znanstvenim ustanovama

Najveći oslonac za razvoj odgovora na prirodne nepogode predstavlja Fakultet turizma i ruralnog razvoja, kao i ostale sastavnice Sveučilšta J.J. Strossmayer u Osijeku. Znanstvena zajednica predstavlja značajnu bazu za razvoj raznih projekata unutar studijskih programa od čega će koristi imati i lokalna zajednica kroz razvoj novih ideja i saznanja.

5.4. Suradnja sa stručnjacima za prirodne nepogode

Suradnja sa stručnjacima zasniva se na osiguranju potrebnih znanja o prirodnim nepogodama, prevenciji, organizaciji i aktivnosti sustava u slučaju prirodne nepogode.

Stručnjaci svojim stručnim znanjem mogu pružiti podršku prilikom izrada potrebne dokumentacije, provođenja edukacija i vježbi, te provođenju projekata.

Edukacija građana

Strategija upravljanja rizicima od katastrofa do 2030. godine poseban naglasak stavlja na jačanje svijesti građana i edukaciju. Poseban fokus pri planiranju edukacija treba staviti na ranjive skupine kao što su djeca, osobe sa invaliditetom, ali i starije osobe.

Posebno je bitno naglasiti kako ne postoji obrazovanje o klimatskim promjenama u osnovnim i srednjim školama, a radi se o generacijama koje će izravno biti pogođene promjenama koje će uključivati povećanje ekstremnih vremenskih prilika kao što su

poplave, suša, olujno nevrijeme, tuča pa nadalje. Također ne postoji sustavno obrazovanje o ponašanju u slučaju prirodnih nepogoda, pogotovo u potresima.

6. POPIS MJERA ZA DJELOVANJE U PODRUČJU PRIRODNIH NEPOGODA

Kroz analizu postojećeg stanja i utjecaja klimatskih promjena uočena je potreba za razvojem odgovora koji će uključiti niz sudionika i provesti se kroz više aktivnosti. U nastavku će se prikazati mjere i aktivnosti koje se redovito provode i koje će se provesti, a koje se odnose na razvoj sustava odgovora na prirodne nepogode, te će se pružiti okvirni rokovi za provedbu pojedine aktivnosti.

Ostvarenje aktivnosti u 2026. godini ovisiti će o mogućnostima izvora financiranja, raspoloživim ljudskim resursima i drugim faktorima koji se ne mogu u cijelosti unaprijed definirati.

6.1. MJERE – KLIMATSKE PROMJENE

Dva su osnovan cilja kod klimatskih promjena:

- smanjiti uzroke klimatskih promjena, odnosno spriječiti daljnje promjene

- smanjiti posljedice klimatskih promjena, odnosno ublažiti negativne učinke (prilagodba).

Duži niz godina kroz niz međunarodnih akata i politika veći naglasak se stavljao na smanjenje uzroka klimatskih promjena. Međutim, Pariškim sporazumom iz 2014. godine jednak naglasak se stavio i na prilagodbu klimatskim promjenama.

Naime, prema izvješću Međuvladinog panela o klimatskim promjenama iz 2014. godine[6] većina aspekata klimatskih promjena trajat će stoljećima čak i ako se danas zaustave emisije CO2[7] .

Jedan od prioriteta Europske Unije je ostvarenje održive, klimatski neutralne i zelene Europe. Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Europski zeleni plan (COM(2019) 640 final) od 11.12.2019. godine razvija ambiciozan smjer zelene i održive Europe te ističe iznimnu važnost intenzivnijeg djelovanja u pogledu otpornosti

[6] IPCC, 2014: Climate Change 2014: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Fifth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change [Core Writing Team, R.K. Pachauri and L.A. Meyer (eds.)]. IPCC, Geneva, Switzerland, 151 pp.
[7] CO2 emitira se u najvećim količinama i ostaje najduže u atmosferi (do 1000 godina).

na klimatske promjene, izgradnje te otpornosti, prevencije klimatskih promjena i pripravnosti na njih.

Iz navedenog razloga Republika Hrvatska donijela je Strategiju prilagodbe klimatskim promjena, a u travnju 2025. stupio je i na snagu novi Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog omotača.

Tablica 4: **Mjere**

AKTIVNOST	OPIS AKTIVNOSTI
Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja	Požeško- slavonska županija donijela je Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja u kojem su određene i mjere koje trebaju provesti JLS. Donošenjem novog Zakona vjerojatno će se morati donijeti novi plan. Program ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja određuje ciljeve i prioritete za provedbu mjera ublažavanja klimatskih promjena, prilagodbe klimatskim promjenama i zaštite ozonskog sloja u skladu s područnim odnosno lokalnim posebnostima i obilježjima područja te opisuje institucionalni okvir i mehanizam koordinacije kako bi se osigurala učinkovita provedba mjera. Uloga Grada je provesti mjere prilagodbe klimatskih promjena i mjere smanjenja emisija stakleničkih plinova u skladu sa Programom.
Mjere plave i zelene infrastrukture	Strateški dokument Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija: Zelena infrastruktura (ZI) – Unapređenje Europskog prirodnog kapitala (COM(2013) 249 final) od 6.5.2013. godine , definira zelenu infrastrukturu kao „strateški planiranu mrežu prirodnih i poluprirodnih površina koja je, s drugim elementima okoliša, projektirana i upravljana da uspostavi široki raspon usluga ekosustava. Ona obuhvaća krajobrazne i ozelenjene prostore (ili plave ukoliko se odnosi na vodene ekosustave) i ostale fizičke elemente u kopnenim (uključujući obalne) i morskim područjima. Na kopnu je zelena infrastruktura prisutna u ruralnom i urbanom okruženju.“ U Strategiji prostornog razvoja Republike Hrvatske (SPRRH) , temeljnom državnom dokumentu za usmjeravanje razvoja u prostoru, otpornost na klimatske promjene je jedan od prioriteta prostornog razvoja, koji se, između ostalog, ostvaruje jačanjem prirodnog kapitala i planiranjem razvoja zelene

infrastrukture. SPRRH navodi da je „potrebno promišljati i postupcima planiranja uspostavljati nove te čuvati postojeće sustave urbane zelene infrastrukture – mreže zelenih površina u kojima i s pomoću kojih se doprinosi očuvanju, poboljšanju i obnavljanju prirode, prirodnih funkcija i procesa u gradovima.“[8]

Mjere plave i zelene infrastrukture imaju poseban značaj u dugoročnom odgovoru na toplinske udare, a uključuju:

- sadnju drvoreda uz prometnice i na javnim površinama kao što su ulice, trgovi, parkirališta, školska dvorišta, dječja igrališta (povećanje zasjenjenosti, smanjenje refleksije i temperature asfalta, poboljšava kvalitetu zraka, smanjuje CO_2)

- uređenje i širenje parkova i urbanih zelenih oaza u gusto izgrađenim područjima. Na taj način stvaraju se mjesta za odmor i društvene aktivnosti što je posebno bitno za starije građane koji su zbog toplotnih udara vrlo često u stanovima veći dio dana. Takve točke se jako bitne u blizini zdravstvenih ustanova i javnih ustanova gdje građani se zadržavaju.
-
- razmotriti sa strukom zelene krovove i zelene zidove u svrhu smanjenja temperature zgrada i okolnog zraka na zgradama, vrtićima, školama, sportskim dvoranama.

- postavljanje javnih slavina, fontana, raspršivača vode i pojilišta za životinje.

Grad Pakrac donio je Plan razvoja zelene infrastrukture Grada Pakraca za razdoblje 2025. - 2030. godine.

[8] Izvor: PROGRAM RAZVOJA ZELENE INFRASTRUKTURE U URBANIM PODRUČJIMA ZA RAZDOBLJE OD 2021. DO 2030. GODINE

6.2. DODATNE MJERE – POJEDINA PRIRODNA NEPOGODA

Mjere za prirodne nepogoda obrađuju se kroz niz stručnih dokumenata koja obrađuju posebna područja kao što su Planovi obrane od poplave, Plan zaštite od požara ili Plan djelovanje civilne zaštite.

Stoga će se u nastavku pružiti pregled dodatnih ciljanih mjera i aktivnosti koje Grad Pakrac provodi i koje će provest.

Tablica 5: **Mjere**

PRIRODNA NEPOGODA	OPIS AKTIVNOSTI
Potres	Planiranje mjera zaštite i spašavanja u dokumentima prostornog uređenja u skladu sa Pravilnikom o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih opasnosti u prostornom planiranju i uređivanju prostora („Narodne novine" broj 29/83, 36/85 i 42/86).
	U skladu sa mogućnostima proračuna sudjelovanje na natječajima energetske obnove zgrada u javnom sektoru kojima se podupire sveobuhvatna obnova što uključuje mjere za unaprjeđenje ispunjavanja temeljnog zahtjeva mehaničke otpornosti i stabilnosti zgrade, posebice radi povećanja potresne otpornosti zgrade.
	Podizanje svijesti stanovništva o potrebama provjere svojih građevina (stručna analiza građevine kako bi se procijenila njezina otpornost na djelovanje potresa i odredila možebitna građevinska poboljšanja konstrukcije, te po potrebi i provedba građevinskih poboljšanja konstrukcije).
Poplave	Kako bi se smanjile posljedice urbanih poplava redovito će se provoditi mjere propisane čl. 140 Zakona o vodama koja se odnose na oborinsku odvodnju. Građevine oborinske odvodnje iz stambenih zgrada, poslovnih i drugih prostora grade i održavaju njihovi vlasnici. Građevine oborinske odvodnje s javnih površina i iz prethodno navedenih građevina koje se na njih imaju priključiti, u građevinskim područjima, grade i održavaju jedinice lokalne samouprave iz svog proračuna (građevine urbane oborinske odvodnje).

	Na vodotoke i sušna korita koji prolaze kroz građevinska područja Grada natkriveni su i služe ujedno i namjenama oborinske odvodnje primjenjuje se pravila iz prethodnog stavka. (Kanale oborinske odvodnje s prometnica, koji su izgrađeni na cestovnom zemljištu ili željezničkom zemljištu, luka i lučkih područja, zračnih luka i zrakoplovne infrastrukture, održavaju osobe koje su posebnim propisima određene za gospodarenje prometnicom).
Olujni i orkanski vjetar, tuča	DHMZ 2018. godine izradio na zahtjev Ministarstva poljoprivrede Analizu sustava obrane od tuče - Izvješće i mišljenje o opravdanosti daljnjeg rada sustava obrane od tuče u Republici Hrvatskoj. Analiza je pokazala kako ne postoji niti jedan znanstveno utemeljen dokaz da je aktualna operativna obrana od tuče kakva se provodi u Hrvatskoj po sadašnjoj tehnologiji učinkovita i gospodarski isplativa te da ostvaruje uštede. Također je upozoreno na problematičnost obrane od tuče s obzirom na očuvanje i zaštitu okoliša. Tijekom zasijavanja bez ekološke kontrole ispušta se kemijski reagens srebrov jodid u slobodnu atmosferu pri tlu, kada se radi o zasijavanju generatorima odnosno po visini kada se radi o zasijavanju raketama. S obzirom da se sustav obrane od tuče financira iz sredstava Državnog proračuna i proračuna jedinica područne (regionalne) samouprave, DHMZ predlaže da je efikasnije i isplativije ta sredstva usmjeriti u sufinanciranje postavljanja zaštitnih mreža, jačanje sustava osiguranja u slučaju nastalih šteta od vremenskih nepogoda, posebice u svijetu očekivanih klimatskih promjena. Navedene metode već su dale pozitivne učinke u zemljama koje ih primjenjuju.[9]
Mraz	Sufinanciranje zaštite od mraza kroz europske fondove u skladu sa mogućnostima proračuna.

[9] Izvor: https://meteo.hr/objave_najave_natjecaji.php?section=onn&param=objave&el=zanimljivosti&daj=zn26062023

Suša	Pametno upravljanje oborinskim vodama (retencije, zadržavanje kišnice – kišni vrtovi, zelene površine koje propuštaju vodu, propusne podloge) Detekcija gubitka u vodovodnoj mreži Ugradnja štedljivih slavina Sadnja autohtonih biljaka koje su otporne na sušu
Izvanredno velika visina snijega	Svake godine Grad donese Izvedbeni program zimske službe u zimskom razdoblju
Toplinski udari	Na određene zdravstvene poteškoće toplinski valovi iznimno utječu pogoršavajući stanje osoba (npr. multipla skleroza)- provjeriti sa predstavnicima udruga i predstavnicima zdravstvenih službi što će njihovim članovima olakšati razdoblja toplinskog vala kako bi se isto moglo pravovremeno planirati. Tijekom toplinskih valova raste opterećenje žurnih službi i bitno otežava radne uvjete stoga je potrebno strogo nadzirati radne uvjete i tamo gdje je moguće u suradnji sa predstavnicima zaštite na radu po potrebi zabraniti rad u određeno doba (npr. radnici koji rade na građevinskim projektima za Grad). Postoji veća mogućnost ozljeda ili smrti kod događaja na otvorenom gdje se okuplja veći broj ljudi ili događaji traju dosta dugo, stoga iste odobravati samo uz strogo propisane preduvjete.

6.3. DODATNE MJERE – SURADNJU S NADLEŽNIM TIJELIMA, ZNANSTVENIM USTANOVAMA I STRUČNJACIMA ZA PODRUČJE PRIRODNIH NEPOGODA

Suradnja sa nadležnim tijelima, znanstvenim ustanova i stručnjacima za područje prirodne nepogode je bitna zbog razmjena znanja, iskustava i razvoja sustava.

Tablica 6:Mjere

TIJELO	OPIS AKTIVNOSTI

EUROPSKI ODBOR REGIJA	Putem predstavnika Republike Hrvatske u Europskom odbora regija prenositi iskustva i potrebe gradova u odnosu na razvoj sustava odgovora na prirodne nepogode i prilagodbe klimatskim promjenama.
NADLEŽNA TIJELA NA NACIONALNOJ RAZINI	Prenositi svoja iskustva i znanja prilikom izrade strateških i planskih dokumenata najviše razine. Prilikom izrade svih strategija, procjena i ostalih planskih dokumenata iste usklađivati sa strateškim ciljevima i posebnim ciljeva dokumenata više razine, te voditi računa o aktivnostima i mjerama koje su usmjerene na razvoj sustava zaštite od prirodnih nepogoda. Strategije, procjene i planovi lokalne razine moraju međusobno biti kompatibilni i moraju biti usklađeni sa dokumentima više razine.
NADLEŽNA TIJELA NA LOKALNOJ RAZINI	Nadležna tijela na lokalnoj razini uključuje žurne službe i sve druge institucije kojima je Grad osnivač, kao i zaposlenike Grada. Prilikom izrade akata koji se odnose na djelovanje u slučaju prirodnih nepogoda posebno tražiti mišljenje i iskustva žurnih i komunalnih službi kako bi se vidjelo s kojim se poteškoćama najčešće susreću. Tražiti procjenu Zavoda za socijalnu skrb o broju građana koji se nalaze u težoj socio-ekonomskoj situaciji i njihovim potrebama tijekom toplinskih valova.
ZNANSTVENA ZAJEDNICA	U suradnji sa znanstvenom zajednicom poticati projekte koji jačaju razvoj odgovora na prirodne nepogode.
SURADNJA SA STRUČNJACIMA ZA PRIRODNE NEPOGODE	U slučaju prirodne nepogode sva područja koja su u ingerenciji JLP(R)S mogu biti pogođena; od školstva, zdravstva, prometa, pa nadalje. Stoga je bitno uključiti stručnjake za prirodne nepogode prilikom izrada svih strateških, planskih i ostalih dokumenata JLP(R)S kako bi se ugradile i integrirale sve potrebne mjere za pojedino područje.

6.4. DODATNE MJERE – PODIZANJE SVIJESTI GRAĐANA

Kako bi se postavio sustav odgovora na prirodne nepogode u njega moraju biti uključeni i građani. Građani se ne mogu isključivo osloniti na žurne i komunalne službe u slučaju prirodnih nepogoda već trebaju i sami aktivno sudjelovati. Podizanje svijesti građana može se provoditi kroz edukacije i medijske kampanje kojima se potiče građane na određene aktivnosti.

6.4.1. Informativno edukativne aktivnosti za djecu i mlade

Tablica 7:Informativno-edukativne aktivnosti za djecu i mlade

AKTIVNOST[10]	SVRHA
Informativno-edukativne aktivnosti za djecu u slučaju požara, potresa i poplava, olujno nevrijeme i ostalih prirodnih nepogoda.	Svrha je učiti djecu kako se pravilno ponašati ne samo unutar odgojne institucije, već i u svakodnevnom životu u slučaju potresa, ali i prirodnih nepogoda čiji intenzitet će se pojačavati zahvaljujući klimatskim promjenama (npr. poplave, požari, olujno nevrijeme). Usvajanjem znanja ima za svrhu i smanjenje mogućnosti ozljede djece. Edukacije trebaju obuhvatiti studente, djecu u srednjoj i osnovnoj školi, djecu u predškolskim ustanovama. Za studente se u suradnji sa znanstvenim institucijama i stručnjacima mogu organizirati i javne tribine.

6.4.2. Informativno-edukativne aktivnosti odraslog stanovništva o utjecaju klimatskih promjena i postupanju u slučaju prirodnih nepogode

Tablica 8:Informativno-edukativne aktivnosti za odraslo stanovništvo

AKTIVNOST	SVRHA
Provođenje edukativnih aktivnosti o ponašanju u slučaju prirodnih nepogoda,	Odraslo stanovništvo, posebno ono starije dobi, pogođeno je i teško se prilagođava ekstremnim temperaturama, ali i svim drugim prirodnim nepogodama. Edukativne aktivnosti imaju za cilj smanjenja rizika od

[10] Aktivnosti trebaju biti prilagođene dobi npr. radionice, igrokazi, slikovnice, vježbe.

pogotovo onih koji su posljedica klimatskih promjena.	stradavanja stanovništva, omogućavanja lakšeg funkcioniranja žurnih službi, djelatnika JLP(R)S i operativnih snaga civilne službe. Poticati građane na jaču uključenost – Npr. stariji građani koji sami žive i osobe na čije zdravstveno stanje utječe toplina veći dio dana provode u stanovima kroz duža vremenska razdoblja – poticati uključenost, provjeru građana, susjeda, uključenje u aktivnosti. Tijekom toplinskih valova bilo je incidenti i smrtnih slučaja kada se djeca ostavljaju u vozilima – tijekom navedenog razdoblja poticati kroz medije upozorenje na isto.
Informativne aktivnosti vezano za osiguranje štete od prirodnih nepogoda.	Klimatske promjene uzrokuju povećanje prirodnih nepogoda koji utječu na visinu i učestalost šteta. Poticanjem osiguranja imovine smanjuje se iznosi pomoći i omogućava osiguranja sredstava za druge potrebe.
Informativne aktivnosti usmjerene na poslodavce i institucije	Učestalije prirodne nepogode uzrokovane klimatskim promjenama tražit će određenu prilagodbu poslodavaca i institucija u organizaciji rada. Potrebno je razviti svijest i kod odgovornih osoba o istom kroz razne informativne aktivnosti i sugeriranjem organizacije drugačijeg radnog vremena i osiguranja prikladnih uvjeta za zaposlenike.
REALIZACIJA	Odraslo stanovništvo vrlo rijetko se odaziva javnim tribinama, stoga je bolje edukacije i informiranje provoditi kroz lokalne medije kao što su radio i televizija.

6.4.3. Podrška osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa

Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine poseban naglasak stavljen je na primjenu Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom. Konvencijom je određeno kako Država potpisnica konvencije u skladu sa svojim obvezama proisteklim iz međunarodnog prava, uključujući međunarodno humanitarno pravo i međunarodno pravo koje obuhvaća ljudska prava poduzet će sve potrebne mjere za osiguranje zaštite i sigurnosti osoba s invaliditetom u rizičnim situacijama, uključujući situacije oružanog sukoba, humanitarnih kriza i prirodne katastrofe.

Ured pravobraniteljice za osobe sa invaliditetom je nakon razornog potresa u Zagrebu i Petrinji skrenuo pažnju kako se treba posebno obratiti pažnja na osobe sa invaliditetom. Ured je nadležnim tijelima dostavio Vodič za podršku osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa izdan od strane Zajednice saveza osoba sa invaliditetom Hrvatske.

Tablica 9: Podrška osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa

AKTIVNOST	SVRHA
Edukacija povjerenika CZ	Upoznati povjerenike CZ sa osobama sa invaliditetom i njihovim ograničenjima, na prostoru njegovog djelovanja. Obučiti povjerenike CZ sa načinom postupanja s osobom sa invaliditetom u skladu sa njegovim ograničenjima.
Edukacija osoba sa invaliditetom	Upoznati osobe sa invaliditetom sa načinom postupanja u kriznim situacijama u skladu sa njihovim ograničenjima.

6.5. KORIŠTENJE DIGITALNIH TEHNOLOGIJA U SVRHU JAČANJA ODGOVORA NA PRIRODNE NEPOGODE

Sukladno Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. godine digitalna tehnologija i digitalizacija sustava za pomoć u odgovoru i upravljanje operativnim snagama civilne zaštite jedan je od instrumenata za unaprjeđenje kvalitete odgovora.

Cilj je modernizacija postojećih i uspostava novih baza podataka o štetama i ranjivostima na negativne utjecaje prijetnji i njihovo sustavno i digitalizirano prikupljanje , kako bi se izradile kvalitetne i vjerodostojne procjene rizike i učinkovito i brzo informiranje građana u izvanrednim situacijama, ali i djelotvornost odgovora na katastrofe i velike nesreće.[11]

[11] Izvor: Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine

U skladu sa svojim tehničkim mogućnostima pojačati korištenje digitalnih tehnologiju za praćenje stanja o zelenoj i plavoj infrastrukturi i podataka kružnog gospodarenja prostorom i zgradama.

Službena web stranica i društvene mreže mogu se koristiti za:

- promociju aktivnosti vezano za prevencijske mjere u smanjenju utjecaja klimatskih promjena
- promocija aktivnosti operativnih snaga civilne zaštite i uporaba broja 112
- promocija informativno-edukacijskih aktivnosti djece i odraslih
- nastavak digitalne pristupačnosti prilagodbe web stranice kako i osobe s invaliditetom ne bi imali nikakvih prepreka u interakciji ili pristupu digitalnom sadržaju koji se odnosi na prirodne nepogode
- razmjeni točnih i provjerenih informacija sa građanima u slučaju prirodne nepogode i omogućavanja lakšeg funkcioniranja žurnih službi, djelatnika JLP(R)S i operativnih snaga civilne službe. Kao predložak, mogu se koristi Upute za stanovništvo (prilog 6)
- upućivanje na izvore sa točnim i provjerenim informacijama
- smanjenja netočnih informacija i lažnih vijesti
- primanja pomoći ili volontiranja.[12]

Ministarstvo unutarnjih poslova, Ravnateljstvo civilne zaštite izdalo je niz uputa i brošura za građane koje imaju za cilj bolju edukaciju o prevencijskim mjerama u odnosu na potrese, požare, sušu i druge izvanredne događaja.

Dijeljenjem navedenih brošura i letaka putem službene web stranice i društvene mreže postići bolju informiranost građana o prevencijskim mjerama koje mogu poduzeti.[5]

[12] Primjer : https://petrinja.hr/, https://civilna-zastita.gov.hr/upute-za-gradjane/82

[59] Materijali Ministarstva unutarnjih poslova, Ravnateljstva civilne zaštite namijenjena prevenciji: https://civilna-zastita.gov.hr/upute-za-gradjane/82

7. IZVORI FINANCIRANJA

Sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda iz ovoga članka odnose se na novčana sredstva ili ostala materijalna sredstva, kao što je oprema za zaštitu imovine fizičkih i/ili pravnih osoba, javne infrastrukture te zdravlja i života stanovništva, koja su potrebna za djelomičnu sanaciju štete nastale od prirodne nepogode.

7.1. Namjena sredstava

Sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda strogo su namjenska sredstva te se raspoređuju prema postotku oštećenja vrijednosti potvrđene konačne procjene štete.

Sredstva pomoći su nepovratna i namjenska te se ne mogu upotrijebiti kao kreditna sredstva niti zadržati kao prihod proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Gradonačelnik te krajnji korisnici odgovorni su za namjensko korištenje sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda.

Sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda ne dodjeljuju se za:

- štete na imovini koja je osigurana
- štete na imovini koje su izazvane namjerno, iz krajnjeg nemara ili nisu bile poduzete propisane mjere zaštite od strane korisnika ili vlasnika imovine
- neizravne štete
- štete nastale na nezakonito izgrađenim zgradama javne namjene, gospodarskim zgradama i stambenim zgradama za koje nije doneseno rješenje o izvedenom stanju prema posebnim propisima, osim kada je, prije nastanka prirodne nepogode, pokrenut postupak donošenja rješenja o izvedenom stanju, u kojem slučaju će sredstva pomoći biti dodijeljena tek kada oštećenik dostavi pravomoćno rješenje nadležnog

tijela. Iznimno, sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda mogu se dodijeliti i za štete na nezakonito izgrađenim stambenim zgradama korisnicima socijalne skrbi s priznatim pravom u sustavu socijalne skrbi određenim propisima kojima se uređuje područje socijalne skrbi i drugim pripadajućim aktima nadležnih tijela državne uprave.

- štete nastale na građevini ili području koje je, u skladu s propisima kojima se uređuje zaštita kulturnog dobra, aktom proglašeno kulturnim dobrom ili je u vrijeme nastanka prirodne nepogode u postupku proglašavanja kulturnim dobrom

- štete koje nisu na propisani način i u zadanom roku unesene u Registar šteta prema odredbama propisa

- štete u slučaju osigurljivih rizika na imovini koja nije osigurana ako je vrijednost oštećene imovine manja od 60 % vrijednosti imovine. Iznimno, Iznimno, oštećenicima se mogu dodijeliti sredstva pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda u slučajevima otežanih gospodarskih uvjeta, socijalnih, zdravstvenih ili drugih razloga koji ugrožavaju život stanovništva na području zahvaćenom prirodnom nepogodom.

7.2. Izvori sredstava pomoći za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda

Novčana sredstva i druge vrste pomoći za djelomičnu sanaciju šteta od prirodnih nepogoda na imovini oštećenika osiguravaju se iz:

1. državnog proračuna s proračunskog razdjela ministarstva nadležnog za financije

2. fondova Europske unije

3. donacija.

Grad kroz godišnji i srednjoročni plan razvoja sustava civilne zaštite i financijske planske dokumenti koji omogućavanju razvoj sustava izrađuju podlogu za osiguranje opreme i drugih sredstava koja su potrebna operativnim tijelima za zaštitu i sprječavanje stradanja imovine, gospodarskih funkcija i stradanja stanovništva.

7.3. Izvori sredstava za žurnu pomoć

Žurna pomoć dodjeljuje se u svrhu djelomične sanacije štete od prirodnih nepogoda u tekućoj godini. Žurna pomoć dodjeljuje se iz:

1. državnog proračuna

2. proračuna jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

U pravilu se dodjeljuje kao predujam i ne isključuje dodjelu pomoći u postupku koji je uređen Zakonom o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda. Žurna pomoć uračunava se u iznos pomoći za djelomičnu sanaciju posljedica prirodnih nepogoda. Ako je iznos predujma veći od iznosa pomoći utvrđene za konačne potvrđene štete u Registru šteta, jedinice lokalne samouprave dužne su osigurati povrat viška dodijeljenih sredstava u proračun.

7.4. Izvješća , registar šteta i nadzor

Gradsko povjerenstvo putem Registra šteta podnosi županijskom povjerenstvu izvješće o utrošku sredstava za ublažavanje i djelomično uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda dodijeljenih iz državnog proračuna Republike Hrvatske te dostavlja i druge podatke u pisanom i/ili elektroničkom obliku koji osobito uključuju obrazloženja koja se odnose na utrošak i namjensko korištenje novčanih sredstava dodijeljenih iz državnog proračuna Republike Hrvatske, uključujući i izvore sredstava iz fondova Europske unije.

Rok podnošenje izvješća je 20 dana od dana donošenja Odluke Vlade Republike Hrvatske o dodjeli sredstava pomoći. (prilog 7)

Županijsko povjerenstvo podnosi Državnom povjerenstvu izvješće o utrošku dodijeljenih sredstava, putem Registra šteta i pisanim putem.

U izvješću se navode sredstva koja se dodjeljuju na razini županije, grada ili općine, kao i sredstva iz drugih izvora.

Rok podnošenja je 30 dana od dana donošenja Odluke Vlade Republike Hrvatske o dodjeli sredstava pomoći . (prilog 8)

U Registar šteta unose se prijave prvih procjena šteta i prijave konačnih procjena šteta, jedinstvene cijene te izvješća o utrošku dodijeljenih sredstava pomoći gradskih povjerenstava u skladu s obrascima i elektroničkim sučeljem.[13]

Podaci iz Registra šteta koriste se kao osnova za određenje sredstava pomoći za djelomičnu sanaciju šteta nastalih zbog prirodnih nepogoda.

[13] Zakon o ublažavanju i uklanjanju posljedica prirodnih nepogoda, članak 41. (3).

Nadzor nad uočenim nepravilnostima provode nadležna ministarstva. Proračunski nadzor provodi ministarstvo nadležno za financije.

GRADSKO VIJEĆE GRADA PAKRACA

KLASA: 240-02/25-01/08 Predsjednik

URBROJ: 2177-9-30/01-25-1 Miroslav Ivančić

Pakrac, 19. prosinca 2025. g.